

Internationale Kommission zum Schutz des Rheins
Commission Internationale pour la Protection du Rhin
Internationale Commissie ter Bescherming van de Rijn

INTERNATIONAAL WAARSCHUWINGS- EN ALARMPAN RIJN

Stand: 04.08.17

1. Algemeen

1.1 Het Waarschuwing- en Alarmsysteem heeft tot doel plotseling in het stroomgebied van de Rijn optredende verontreiniging met watergevaarlijke stoffen die door hun hoeveelheid of concentratie de waterkwaliteit van de Rijn nadelig zouden kunnen beïnvloeden, te melden en de voor de bestrijding van calamiteiten bevoegde autoriteiten en diensten, onder medeneming van het Rijnalarmmodel (een model waarmee de transporttijd en de concentratieverdeling van waterverontreinigingen wordt berekend) te waarschuwen, zodat kan worden overgegaan tot:

- gevarenbestrijding;
- het vaststellen van de oorzaken;
- het opsporen van de veroorzaker(s);
- maatregelen ter opheffing van de schade;
- maatregelen ter vermijding en vermindering van schade;
- voorkomen van vervolgschade

Bovendien is het de bedoeling om melding te maken van ongevallen waarvoor naar verwachting een grote publieke belangstelling zal bestaan.

1.2 Bij het plan zijn zeven internationale hoofdwaarschuwingstations (IHWS) betrokken (zie bijlage 1): Amt für Umwelt und Energie des Kantons Basel-Stadt, Basel (R1), Préfecture du Bas-Rhin, Straatsburg (R2), Polizeipräsidium Einsatz, Führungs- und Lagezentrum, Göppingen (R3), Wasserschutzpolizeistation Wiesbaden, Wiesbaden (R4), Lagezentrum des Innenministeriums Mainz, Mainz (R5), Bezirksregierung Düsseldorf, Düsseldorf (R6), Rijkswaterstaat Verkeer en Watermanagement, Arnhem-Lelystad (R7), alsmede het secretariaat van de Internationale Commissie ter Bescherming van de Rijn (S).

1.3 Verantwoordelijk (bijlage 2) voor de eerste melding in het IHWS dat bevoegd is in het gebied waarin het ongeval zich heeft voorgedaan. Deze verantwoordelijkheid gaat alleen over op een ander IHWS wanneer telefonisch overleg onmogelijk of de plaats van het ongeval niet bekend is. Indien niet duidelijk is welk IHWS verantwoordelijk is, dient er zo snel mogelijk afstemming plaats te vinden tussen de betrokken IHWS om vast te leggen wie het geval verder behandelt.

1.4 De melding kan worden doorgegeven als "waarschuwing" of als "informatie". Bij ernstige waterverontreiniging wordt altijd een "waarschuwing" gegeven.

1.5 Zowel voor faxmeldingen als telefonische meldingen dient altijd nauwkeurig het standaardformulier (bijlage 3) te worden gevolgd.

1.6 Bij de eerste melding worden ten minste de punten A tot en met F van het standaardformulier doorgegeven. Indien het een verontreiniging met onbekende stoffen betreft, hoeven de punten E de eerste melding niet te worden ingevuld; hierdoor kan vertraging bij de melding worden voorkomen. Voor zover noodzakelijk dient de nadere informatie onder de punten J tot en met L zo snel mogelijk te worden doorgegeven.

- 1.7 Er moet voor worden gezorgd dat de IHWS in geval van een waarschuwing voortdurend beschikken over een toereikende bezetting met gekwalificeerd personeel dat op de hoogte is van de gang van zaken. De bij het Waarschuwings- en Alarmplan behorende documenten alsmede een handboek of een gegevensbank van gevaarlijke goederen en stoffen met een lijst van identificatienummers (CAS) dienen altijd binnen handbereik te zijn (handboeken over gevaarlijke goederen en gegevensbanken van verontreinigende stoffen, zie bijlage 4).
- 1.8 Van elke waarschuwing wordt op alle IHWS een chronologisch logboek bijgehouden. Het logboek omvat de volgende punten:
 - tijdstip en inhoud van alle binnenkomende en uitgaande telefoongesprekken, faxberichten en e-mails
 - lijst van ingelichte personen;
 - maatregelen, onderzoeksactiviteiten;
 - meetresultaten.
- 1.9 Het internationale Waarschuwings- en Alarmsysteem Rijn verandert niets aan de bestaande regionale en landelijke waarschuwingdiensten. Meldingen van het internationale Waarschuwings- en Alarmsysteem Rijn worden door de bevoegde IHWS onmiddellijk doorgegeven aan de regionale en landelijke waarschuwingdiensten.
- 1.10 Voor de telefoonnummers van de IHWS en het secretariaat alsmede voor de internationale toegangsnummers wordt verwezen naar bijlage 6. Wijzigingen van fax- en telefoonnummers dienen onmiddellijk te worden doorgegeven aan de IHWS en het secretariaat.
- 1.11 Bij overschrijding van de in bijlage 5 vermelde oriënteringswaarden wordt in de regel een melding "Informatie" volgens het Waarschuwings- en Alarmplan verzonden.

2. Faxmeldingen

- 2.1 Het bevoegde IHWS geeft de eerste melding per fax zo snel mogelijk door aan alle benedenstrooms liggende internationale hoofdwaarschuwingstations.

Als de plaats van het ongeval bekend is, wordt de melding verstuurd aan alle bevoegde IHWS die zich benedenstrooms van de plaats van het ongeval bevinden, alsmede aan het secretariaat van de ICBR. Als de plaats van het ongeval niet onomstotelijk vaststaat, wordt de melding ('Suchmeldung' – 'Avis de recherche' – 'Zoekactie') verstuurd aan alle IHWS, beneden- en bovenstrooms, alsmede aan het secretariaat van de ICBR.

Ongevallen op de Saar en de Moezel worden uitsluitend doorgegeven in het kader van het "Waarschuwings- en Alarmsysteem Rijn" indien wordt verwacht dat deze gevolgen zullen hebben voor de Rijn. R5 voert de voor de Rijn relevante ongevallen in het Waarschuwings- en Alarmsysteem Rijn in.

- 2.2 Wedervragen en antwoorden per fax worden direct aan het desbetreffende IHWS verstuurd, en ter informatie ook aan alle IHWS, beneden- en bovenstrooms, die ook de oorspronkelijke per fax verstuurde melding hebben ontvangen, alsmede aan het secretariaat van de ICBR.
- 2.3 De ontvangers van faxmeldingen, -wederfragen en -antwoorden moeten herkenbaar zijn (de afkortingen volgens bijlage 6 dienen te worden gebruikt).

2.4 Een faxmelding begint met:

SOS - Rhin - SOS - Rhein - SOS - Rijn - SOS

très urgent - eilt sehr - spoed

Avertissement - Warnung - Waarschuwing

ou/oder/of

Information - Information - Informatie

2.5 Voor een faxmelding dient gebruik te worden gemaakt van de elektronische Word-sjabloon.

2.6 Nadat een waarschuwing is gegeven, dient/dienen het/de direct benedenstrooms liggende hoofdwaarschuwingsstation(s) aan het IHWS waar de melding van uitgang te bevestigen dat de waarschuwing is ontvangen en begrepen. Indien deze terugmelding niet binnen 1 uur wordt gegeven, dient de waarschuwing te worden herhaald door het IHWS waar de melding van uitgang.

3. Telefonische meldingen (uitsluitend in geval van uitvallende faxapparatuur)

3.1 Het bevoegde IHWS (bevoegdheid zie bijlage 2) geeft de melding volgens het estafettemodel telefonisch door aan het/de eerstvolgende betrokken internationale hoofdwaarschuwingsstation(s).

In gevallen waarin de specifieke plaatselijke omstandigheden dit vereisen, kan de melding ook tegen de hoofdstroomrichting in worden doorgegeven. Dubbele meldingen moeten worden vermeden.

3.2 In geval van een verontreiniging in Zwitserland ontvangt het IHWS Göppingen alleen een melding van het IHWS Bazel. Het IHWS Straatsburg ontvangt eveneens de melding uit Bazel, maar geeft deze niet door aan Göppingen.

3.3 Als zich een ongeval voordoet binnen het verantwoordelijkheidsgebied van het IHWS Göppingen worden de IHWS Bazel en Straatsburg, voor zover ze betrokkenen benedenstrooms zijn, alsmede het IHWS Mainz direct vanuit Göppingen op de hoogte gebracht. In dit geval hoeven Bazel en Straatsburg de melding niet meer door te geven.

3.4 In geval van een verontreiniging binnen het verantwoordelijkheidsgebied van het IHWS Göppingen zal alleen het IHWS Göppingen de melding aan het IHWS Mainz sturen. Het IHWS Wiesbaden ontvangt eveneens de melding uit Göppingen, maar stuurt deze niet door aan het IHWS Mainz.

3.5 Als zich een ongeval voordoet binnen het verantwoordelijkheidsgebied van het IHWS Mainz worden de IHWS Göppingen en Wiesbaden, voor zover ze betrokkenen benedenstrooms zijn, alsmede het IHWS Düsseldorf direct vanuit Mainz op de hoogte gebracht. In dit geval hoeven Göppingen en Wiesbaden de melding niet meer door te geven.

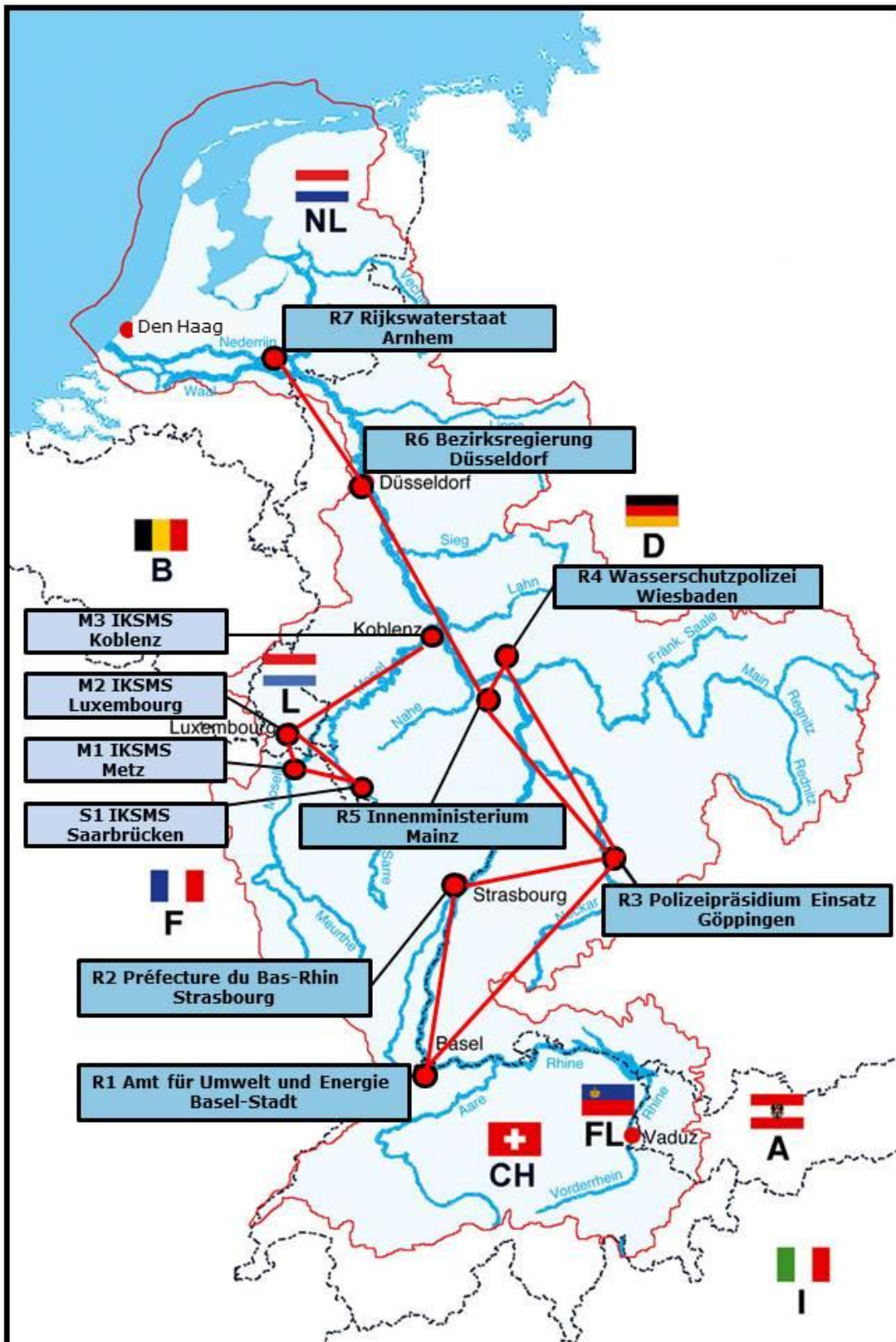
3.6 Ongevallen op de Saar en de Moezel worden uitsluitend doorgegeven in het kader van het Waarschuwings- en Alarmsysteem Rijn indien wordt verwacht dat deze gevolgen zullen hebben voor de Rijn. R5 voert de voor de Rijn relevante ongevallen in het Waarschuwings- en Alarmsysteem Rijn in.

4. Einde van de waarschuwing

- 4.1 Zodra na een "waarschuwing" het gevaar voorbij is, wordt de waarschuwing per fax ingetrokken m.b.v. de opeenvolgende melding van het "einde van de waarschuwing voor het deeltraject" (standaardformulier, punt I tot en met J). Het einde van de waarschuwing wordt verstuurd naar alle IHWS, beneden- en bovenstrooms, die ook de oorspronkelijke per fax gedane melding hebben ontvangen, alsmede aan het secretariaat van de Internationale Commissie ter Bescherming van de Rijn. De ontvangers moeten herkenbaar zijn.
- 4.2 Op de riviertrajecten waarvoor twee IHWS verantwoordelijk zijn, voeren deze stations vooraf overleg over het einde van de waarschuwing.
- 4.3 Zodra de melding over het einde van de waarschuwing voor het deeltraject is verstuurd, neemt het eerstvolgende benedenstroomse IHWS de rol over van het IHWS waar de melding van uitging.

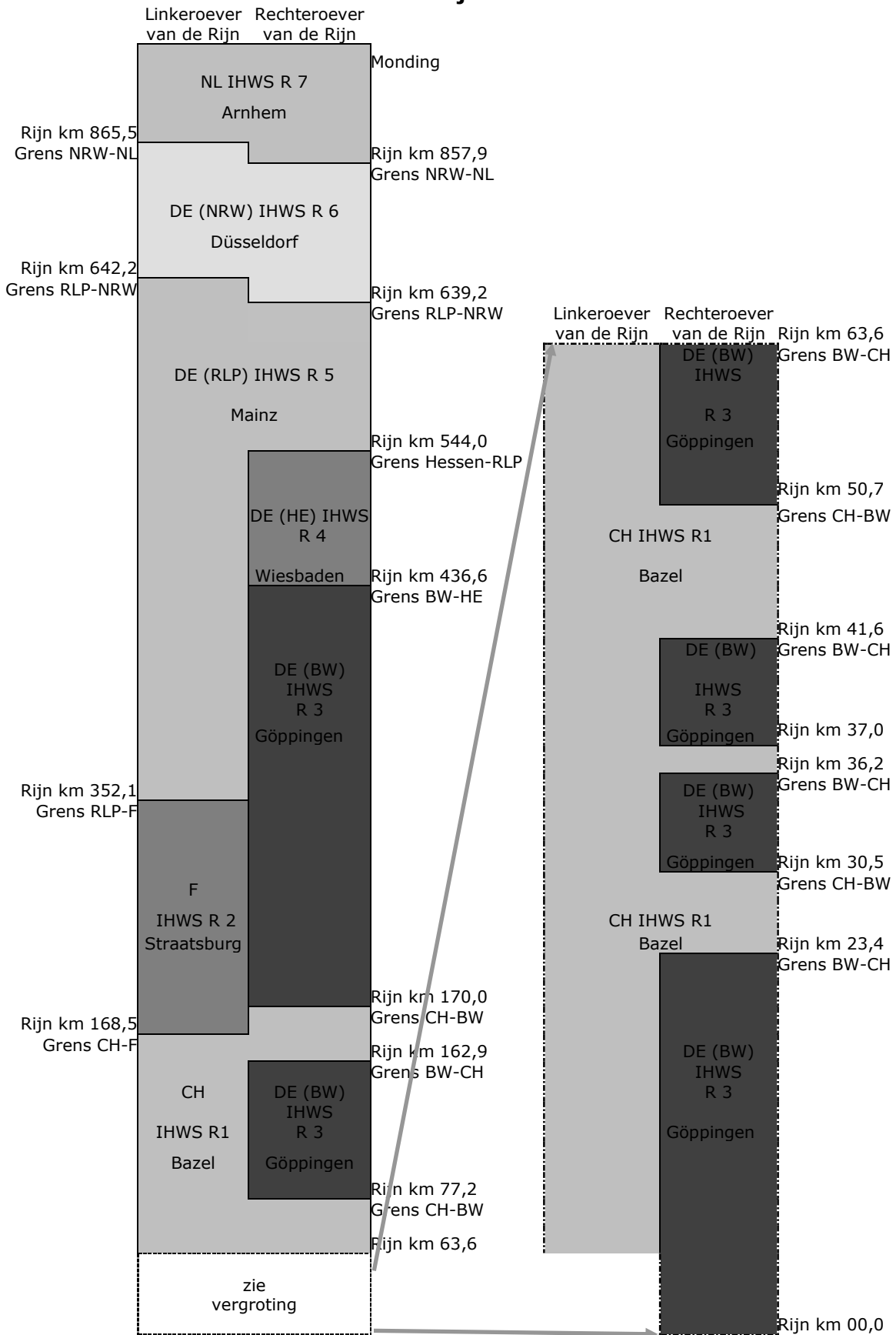
Bijlage 1

Kaart met de internationale hoofdwaarschuwingsstations

Bijlage 2

Bevoegdheidsgebied van de IHWS conform het Waarschuwing- en Alarmplan Rijn

-Deckblatt-Page de garde-Oplegnotie-

**SOS-Rhein-SOS-Rhin-SOS-Rijn-SOS
eilt sehr - très urgent - zeer spoedeisend**

Meldende Stelle – Service de déclaration – Meldende instantie

IHWZ/CPIA/IHWS:

Telefon – téléphone – telefoon: FAX:

- Warnung - Avertissement - Waarschuwing**
- Information - Information - Informatie**
- Suchmeldung - Avis de recherche - Zoekactie**
 Beigefügtes Meldeformular beachten
 Veuillez observer le formulaire de déclaration ci-joint
 Zie bijgevoegd meldingsformulier
- Entwarnung - Levée d'avertissement - Einde van de waarschuwing**
- Antwort Suchmeldung - Réponse à l'avis de recherche**
 Antwoord zoekactie
- Ende Suchmeldung - Fin de la recherche - Einde van de zoekactie**
- Empfangsbestätigung Warnung - Accusé de réception d'avertissement**
 Bevestiging ontvangst waarschuwing

Erstmeldung Première déclaration Eerste melding		Folgemeldung Déclaration consécutive Vervolgmelding	
☐		☐	
Datum/Date/Datum	<input type="text"/>	Anlagen/Annexes/Bijlagen:	<input type="text"/>
Meldende Person Emetteur de la déclaration			
Meldende persoon			
Betreff/Objet/Betreft			
Bezug/Bearbeitungsnummer Référence/Numéro de dossier Referentie/Verwerkings-nummer	<input type="text"/>	Anzahl Seiten (inkl. Deckblatt) Nombre de pages (avec page de garde) Aantal bladzijden (incl. voorblad)	<input type="text"/>

Bitte sofort aushändigen !
A transmettre immédiatement !
Direct in handen !

**Meldemuster für die Weiterleitung der Meldung
Formulaire-type de transmission des messages
Standaardformulier voor het doorgeven van de melding**

**SOS-Rhein-SOS-Rhin-SOS-Rijn-SOS
eilt sehr - très urgent - zeer spoedeisend**

(A) Meldung durch - Déclaration de - Melding van

IHWZ CPIA IHWS	Name nom naam	Datum date datum	Uhrzeit heure tijd

(B) Ereignis - Evénement - Voorval

Unfall Betriebsstörung Erhöhte Konzentration
 Accident Panne d'exploitation Concentration surélevée
 Ongeval Bedrijfsstoring Verhoogde concentratie

(C) Ort - Lieu - Plaats

Datum
 Date
 datum

Uhrzeit
 heure
 tijd

Gewässer
 cours d'eau
 rivier

Fluss-km
 PK
 rivierkm

Uferseite/côté de rive/oeverzijde
 Links Mitte Rechts
 gauche milieu droite
 links midden rechts

Wasserstand
 niveau d'eau cm
 waterstand

Pegel
 station limnimétrique
 meetpunt

Abfluss
 débit m³/s
 afvoer

(D) Stoffinformationen
Informations sur la substance
Informatie over de stof

Stoff substance stof	<input type="text"/>	CAS Nr. n° CAS CAS-nr.	<input type="text"/>
Konzentration concentration concentratie	<input type="text"/>	Eingetragene Menge quantité rejetée geloosde hoeveelheid	<input type="text"/> kg
gemessen mesurée gemeten	☐ Berechnet calculée berekend	☐ Einfließdauer durée du rejet duur van de instroom	<input type="text"/>

(E) Ausmaß der Verschmutzung
Etendue de la pollution
Omvang van de verontreiniging

Fischsterben mortalité piscicole vissterfte	☐	Färbung des Wassers coloration de l'eau verkleuring van het wat	☐	Geruchsentwicklung émission d'odeur geurontwikkeling	☐
---	--------------------------	---	--------------------------	--	--------------------------

Schwimmende Stoffe - substances flottantes - drijvende stoffen

Länge longueur lengte	<input type="text"/>	Breite largeur breedte	<input type="text"/>
-----------------------------	----------------------	------------------------------	----------------------

(F) Getroffene Maßnahmen - Mesures prises
Getroffen maatregelen

(G) Medienreaktion - Réaction des médias
Reactie van de media

(H) Weitere Informationen
Informations additionnelles
Aanvullende informatie

Sobald die Gefahrenlage vorüber ist, ist nach einer Warnung folgende Meldung abzugeben:

Dès que la situation de danger est passée, un avertissement doit être suivi du message suivant :

Zodra het gevaar voorbij is, dient na een waarschuwing de volgende melding te worden doorgegeven:

SOS-Rhein-SOS-Rhin-SOS-Rijn-SOS eilt sehr - très urgent - zeer spoedeisend
Entwarnung - Levée d'avertissement Einde van de waarschuwing

(I) Ort - Lieu - Plaats

Datum
Date
datum

Uhrzeit
heure
tijd

Gewässer
cours
d'eau
rivier

Uferseite - côté de rive - oeverzijde

Links
gauche
links

Mitte
milieu
midden

Rechts
droite
rechts

(J) Entwarnung - Levée d'avertissement
Einde van de waarschuwing

Entwarnte Strecke

Riviergedeelte waarvoor de waarschuwing is ingetrokken

Tronçon concerné par la levée de l'avertissement

von km
van km
du PK

bis km
tot km
au PK

Begründung der Entwarnung

Motifs de la levée de l'avertissement

Motivering van het einde van de waarschuwing

Bitte sofort aushändigen !
A transmettre immédiatement !
Direct in handen !

Bijlage 4**Handboeken over gevaarlijke goederen en gegevensbanken van verontreinigende stoffen****In het Frans**

- Guide orange des Sapeurs Pompiers de Genève

In het Duits

- Gefahrgut-Handbuch, K. Ridder, Ecomed Verlagsgesellschaft mbH, Landsberg/Lech
- Gefahrgut-Merkblätter, Kühn/Birett, Ecomed Verlagsgesellschaft mbH, Landsberg/Lech
- Handbuch der gefährlichen Güter, Hommel u. a., Springer-Verlag, Berlin
- Chemdata

In het Nederlands

- Vervoer van gevaarlijke stoffen over de weg, Staatsuitgeverij, Den Haag

In het Engels

- European Agreement concerning the international carriage of dangerous goods by road (ADR), United Nations, Economic Commission for Europe, Geneva

Gegevensbanken van verontreinigende stoffen:

Naam	Afk.	Internetadres	Aantal stoffen	Taa
Gemeinsame Stoffdatenbank des Bundes und der Länder	GSBL	http://www.gsbl.de	320.000	d
Informationssystem für gefährliche Stoffe	IGS	http://igsvtu.lanuv.nrw.de	18.000	d
Stoffdatenbank für bodenschutz- und umweltrelevante Stoffe	STARS	http://www.stoffdaten-stars.de	1.100	d
Gefahrstoffdatenbank der Länder	GDL	http://www.gefahrstoff-info.de	20.000	d
Gefahrstoffinformationssystem Berufsgenossenschaft	GESTIS	http://www.gischem.de/index.htm	8.000	d, e
Wassergefährdungsklassen	WGK	http://www.umweltbundesamt.de/themen/chemikalien/wassergefaehrdende-stoffe	2.000	d, e
Transport-Unfall-Informations- und Hilfeleistungssystem	TUIS	https://www.vci.de/themen/logistik-verkehr-verpackung/tuis/listenseite.jsp		d

Bijlage 5

Criteria voor het in werking zetten van het Internationaal Waarschuwings- en Alarmsysteem "Rijn"

Algemene criteria

Er moet een "informatie", "waarschuwing" of "zoekactie" worden verstuurd in geval van lozingen van stoffen en hoeveelheden die de waterkwaliteit van de Rijn nadelig kunnen beïnvloeden, schade kunnen berokkenen aan waterorganismen en/of de gebruiksfuncties van water kunnen beperken, bijvoorbeeld bij

- een aanzienlijke overschrijding van grenswaarden van de lozingsvergunningen;
- zware bedrijfsstoringen;
- het vrijkomen van stoffen tijdens transport;
- in meetstations opgespoorde buitengewone verhogingen van concentraties van chemische, fysische of sensorische (organoleptische) parameters.

Bovendien is voor een "informatie" of "waarschuwing" een afweging per geval noodzakelijk wanneer

- meldingen afkomstig zijn van continue biotests en het gegeven alarm gefundeerd is (meetstation-intern begrip);
- een reactie van het publiek en de media waarschijnlijk is.

Wanneer zich gevaarlijke situaties of ongevallen voordoen, dient het risico te worden ingeschat op basis van de

- eigenschappen van de stoffen;
- hoeveelheid stoffen;
- lokale omstandigheden;
- ruimtelijke omvang.

Oriënteringswaarden

In de onderstaande tabel worden oriënteringswaarden aanbevolen voor concentraties en vrachten die aanleiding dienen te geven tot het versturen van een "informatie", "waarschuwing" of "zoekactie" in het kader van het internationale Waarschuwings- en Alarmplan Rijn.

a) Oriënteringswaarden voor concentraties

- De oriënteringswaarden voor concentraties hebben betrekking op de volgende meetstations in de Rijn:
- Weil am Rhein (CH, DE)
- Karlsruhe-Lauterbourg (DE, FR)
- Worms (DE)
- Bad Honnef (DE)
- Düsseldorf/Flehe (DE)
- Bimmen-Lobith (DE, NL)

- Worden de oriënteringswaarden overschreden, dan wordt conform het Waarschuwing- en Alarmplan, afhankelijk van de concentratie aan verontreinigende stof en van de reeds beschikbare informatie, een "informatie", "waarschuwing" of "zoekactie" verstuurd.

Oriënteringswaarden voor overschrijdingen van concentraties		
Parameters	Daggemiddelde van de concentraties	
	Waarde	Eenheid
pH-waarde	< 6,5 > 9,5	
elektrische geleidbaarheid	1000	µS/cm
zuurstof	< 5	mg/l
Zware metalen		
arseen	10	µg/l
lood	20	µg/l
cadmium	3	µg/l
totaal chroom	50	µg/l
koper	20	µg/l
nikkel	20	µg/l
kwik	1	µg/l
zink	500	µg/l
Organische microverontreinigingen		
PAK's (individuele stoffen)	0,1	µg/l
som van de PAK's	0,5	µg/l
biociden (individuele stoffen)	0,3	µg/l
PCB's (individuele stoffen)	0,1	µg/l
gewasbeschermingsmiddelen (individuele stoffen)	0,3	µg/l
geneesmiddelen (individuele stoffen)	0,3	µg/l
verdere organische microverontreinigingen (individuele stoffen)	3	µg/l
Verdere anorganische parameters		
cyanide	5	µg/l
chloride	300	mg/l
Somparameters		
TOC	15	mg/l
AOX	25	µg/l
Radioactiviteit		
Parameters	Activiteit	
totale gamma-radioactiviteit	25	Bq/L meer dan ≥ 2 h
tritium	100	Bq/L

b) Oriënteringswaarden voor geloosde vrachten

- Dagvrachten hebben over het algemeen betrekking op verklaringen van de veroorzaker.
- Worden de oriënteringswaarden voor dagvrachten overschreden, dan verstuurt de bevoegde autoriteit, afhankelijk van de hoeveelheid en van de reeds beschikbare informatie, een "informatie" of een "waarschuwing".

Oriënteringswaarden voor geloosde vrachten		
Parameters	Dagvrachten	
	Waarde¹	Eenheid
Zware metalen		
arseen	0,5	t
lood	1	t
cadmium	0,15	t
totaal chroom	2,5	t
koper	1	t
nikkel	1	t
kwik	50	kg
Organische microverontreinigingen		
PAK's (individuele stoffen)	5	kg
som van de PAK's	25	kg
PCB's (individuele stoffen)	5	kg
biociden (individuele stoffen)	15	kg
gewasbeschermingsmiddelen (individuele stoffen)	15	kg
geneesmiddelen (individuele stoffen)	15	kg
verdere organische microverontreinigingen (individuele stoffen)	150	kg
Verdere anorganische parameters		
cyanide	250	kg
Somparameters		
TOC	750	t
AOX	1,25	t
Radioactiviteit		
Parameters		
totale gamma-radioactiviteit	1.250	GBq
tritium	5.000	GBq

c) Opmerkingen

Met de hierboven vermelde oriënteringswaarden, die betrekking hebben op het doorgeven van een "informatie"/"waarschuwing"/"zoekactie" op bovenregionaal niveau, kan niet worden voldaan aan behoeftes in de onmiddellijke omgeving van de plaats van het ongeval. Deze behoeftes moeten worden gepreciseerd in lokale c.q. regionale waarschuwings- en alarmplannen.

¹ De oriënteringswaarden voor de geloosde vrachten als uitgangspunt voor het starten van een "informatie" zijn berekend op basis van de oriënteringswaarden voor concentratieoverschrijdingen aan het meetstation Mainz-Wiesbaden bij MNQ.

De beslissing om informatiemeldingen of zoekacties door te geleiden bij gebeurtenissen waarbij de concentraties of de vrachten onder de oriënteringswaarden blijven, wordt overgelaten aan de technische beoordeling van de bevoegde diensten. Hierbij moeten de adressaten van de informatiemelding of zoekactie worden geselecteerd afhankelijk van de gebeurtenis.